

GOGA

Nikki Dekker

globokoglobokomodro

Prevedel Blaž Božič

morje je mirno
kruto je kot mati
jaz pa se vedno odločam zanj
zakaj nihče me ne bo
držal tako trdno
kot morje
in če padeš
nikdar ne izplavaš na površje

– Ronelda S. Kamfer

Attention equals life

– David Shields, *Reality Hunger*

UČNA URA PLOVANJA

Z obrazom, obrnjenim navzdol, drsim vzdolž gladine in ohranjam mirno kri. Ne vzbujaj pozornosti, ne zapravljaj energije. Samo vztrajaj. Počasi, zelo počasi izdihni. Majceni mehurčki mi mrgolijo vzdolž lic in se dvigajo h gladini.

V odločilnem trenutku se moje telo zakrči – trebušne mišice se stisnejo, ta stisk mi odpre usta, v tem trenutku mirno, a odločno dvignem glavo iz vode in globoko vdihnem.

Nikogar ni, da bi zaklical: »72 sekund!«

To je večšina, ki te v življenju ne bo pripeljala nikamor. Kvečjemu bližje sebi.

Vdihnem – dvakrat, trikrat, in se potem spet potopim. Počasi izdihnem in ob tem zamahujem z rokami. Še en zamah, še en in še en, dokler se praznih pljuč ne dotaknem dna. Sedim po turško in gledam navzgor, kako drugi v ravnih progah plavajo čezme. Z nožnimi prsti podrsam po grobih fugah med ploščicami.

Kdaj ti je postalo jasno? Že zdavnaj, in še vedno mi ni jasno. V mojem spominu se vse odvija hkrati: v enem trenutku tečem skozi avlo, potem že ležim na palubi frizijske barke, čakam v gneči pred neko špansko palačo in se naposled

znajdem na hodniku, okrog mene sošolci: »A je res, da si lezbijka?« Potem ona v mojem naročju, ona pred ogledalom v kopalnem plašču, potem on, ki me potisne ob steno, in potem jaz, ki mu glavo privijam k prsim. Potem ležim v postelji in čakam, temno je, preštela bom do deset in vstala, in vstanem, evo, zdaj sedim tam, na robu postelje, ne več na pogradu, ampak na jogiju za dve, in poslušam, kako mi govori, da njene prijateljice tega preprosto ne zmorejo razumeti, da se jim ta misel tako zelo upira, da bi takole z moškim, prikimam in rečem: »Ja, povsem razumem.«

V zadrževanju diha sem blestela od nekdaj.

MORSKA DEKLICA

Rada imam nagačene živali, zlasti če so izdelane nekoliko površno. Vzemimo leva z izbuljenimi očmi, čigar ustnice so stisnjene v nerodno črto, ki naj bi predstavljala nasmešek. Ali lisico, posedeno na stol, ki ima zadnji taci prekržani kot kakšna damica, drža, ki se je Anne Hathaway uči od svoje babice v *Princeskinem dnevniku*. A sploh ni nujno, da gre za ponesrečeno izdelavo. Na Etsyju se denimo prodaja bela miš s turbanom, ki v dvignjeni tački drži tarot karto, čarovnika. Rep ima zavrit v stiliziran koder, zraven tačke pa kristalno kroglo in ploščo za klicanje duhov. *Dodaj v košarico.*

&

Vicky sledim skozi somrak, vzdolž vlažnih opečnatih sten. Hodiva skozi zapuščene predore pod podzemno postajo Waterloo v Londonu. Pravijo jim predori, a v resnici so to prej dvorane – dvorane z obokastimi stropi, ki jih osvetljujejo rdeči in vijolični žarometi. Več let že samevajo, nocoj pa so prizorišče festivala. Mimo manjše klančine za skejtanje stopiva k šanku, kupu nagrmdenih praznih pivovskih zabojev z leseno desko na vrhu. Vicky smukne k ženskama,

ki slonita ob njem s kozarcema martinija v rokah in sta ravno sredi živahnega pogovora.

Obrazne poteze prve se izgublajo pod čepico, druga je oblečena v moško obleko brez srajce. Pogled se mi ustavi na njenem rdečerjavem čipkastem modrcu. Vicky jo s kazalcem oplazi po robu suknjiča, vzdolž izreza. »Čao, ljubav,« reče z globokim glasom. »Ej, to pa je presenečenje, da te vidim tu.« Vickyjina bivša, ena izmed mnogih.

Naročiva dva kozarca belega vina in stopiva dalje. Naprodaj je pokovka, ki se peče v velikih avtomatih, v enem od kotičkov se skupina deklet igra z obroči hulahup. Vse je čisto tako kot v moji predstavi najstnice, ki v majhni vasi poseda na travnatem polju poleg avtomobilske tovarne in lovi brezplačne odmeve letnega festivala pop glasbe. Z dlanjo pogladim zidake. Na otip so vlažni kot stene podzemne jame, ki za vsakim vogalom skriva manjše in manjše rove. Pri naslednjem odcepu zavijem in stopim v prostor. Neki moški sedi ali, bolje rečeno, sloni na visokem barskem stolčku, z eno nogo na tleh, in občinstvu kaže svojo predstavitev v PowerPointu, projicirano na opečnato steno.

»No, kaj vidimo tule?« vpraša. Nekdo zakliče: »Morsko deklico!« Občinstvo se zakrohota. Moški prikima. »Verjeli ali ne, to je moje strokovno področje. Proučujem morske deklice!«

Ime mu je Paolo Viscardi in svojo predstavitev je popestril z različnimi primerki morskih deklic. Manjše so, kot sem si predstavljala. Velikosti čivave ali manjšega jazbečarja. Ena izmed njih ima dvignjene roke in široko razprta usta, da je videti, kot bi kričala, za drugo se zdi, kot da bi

slonela na komolcih, za seboj vlačí rep. Zadnja na repu lovi ravnotežje in dviguje svojo posušeno, mumificirano roko k prilepljenemu, razmršenemu šopu las. Viscardi jih namesti na vidno mesto in začne pripovedovati.

Vzamemo okostje kakšne manjše opice, ga prerežemo počez in hrbtenico pričvrstimo na repni del večje ribe. Evo jo: morska deklica. Zdaj bodo to bajeslovno bitje lahko v živo videli tudi zapečkarji, ki niso nikdar stopili na ladijsko palubo. Ni povsem jasno, od kod izhaja tradicija *fidžijskih morskih deklic*, a po vsej verjetnosti so z njo začeli Japonci. Ti so iz gline, paličic, repnih delov rib in ribjih zob izdelovali mala bitjeca in jih prodajali zahodnjaškim trgovcem, ki so jih odnašali domov kot spominke, kot otipljive dokaze svojih velikih pustolovščin.

&

Po nahrbtniku brskam za drobižem za kopirni avtomat. Brž ko se prekine dotok kovancev, stroj preneha delati, gotovo pa mi je ostalo še kakšnih trideset strani. Zdaj sem sicer že nekoliko v dvomih glede naslova. Čeprav sem ga dolgo premlevala in vsako črko skrbno izrezala iz časopisa. Postavitev je nekoliko kriva, a morda ravno zaradi tega deluje prepričljivo, avtentično. Enega od listov pridržim proti svetlobi. Skozenj se vidi hrbtno stran.

Nekdo se mi prikrade za hrbet, se stisne čisto k meni in mi z dlanmi zakrije oči. »Kako pa se ti zdi zdaj?« mi zašepeta v uho.

Vicky me izpusti in stopi korak nazaj. Čutim, kako zardevam. Skupaj obiskujeva predavanja iz filozofije znanosti, a v

resnici še nisva zares spregovorili, če odštejemo prejšnji teden, ko smo po predavanjih vsi skupaj šli na pijačo in se je naenkrat usedla na naslonjalo mojega stola. Z največjo lahkoto.

Čudno vzdušje je viselo v zraku tistega večera. Pogovor se odvija v krogu in kdor je na vrsti, mora naštetih svoje najljubše klasike. Padajo imena, kot so Dostojevski, Proust in Kundera.

»Jaz pa sem malo v young-adult fazi,« rečem. Nekdo dvigne obrvi. Nekdo drug odvrne pogled, da bi vzpostavil očesni stik s kom drugim.

»Am,« nadaljujem, »John Green, na primer. Res je precej zanimivo, kako se njegova dela navezujejo na stereotipe v najstniških serijah.«

»Okej,« reče Mart, ki sedi poleg mene. »Jaz sem na vrsti. Res ne morem verjeti, da še nihče ni omenil Williama Blaka!«

Vicky me nežno dregne v bok in zašepeta: »DFTBA.«

»Kul,« reče zdaj in namigne na kup listov poleg fotokopirnega stroja. Kolaži, pamfleti, kriptična poezija. Drobnizini, ki jih puščam po kavarnah in knjižnicah. Tokrat se je na naslovnici znašel star filmski plakat za *Titanik*. Kate in Leo zgoraj, mednju se zlovešče vriva ladijski kljun. Videti je natanko tako kot grozoviti morski pes na plakatih za film *Žrelo*, ki se dviga iz globine. »Moja bivša je na veliko prebirala Johna Greena,« začne. »*What matters to you defines your mattering*.«

To je prav tisti citat, ki mi izpisan z barvnim flomastrom na listu papirja velikosti A4 visi nad delovno mizo. Osuplo jo pogledam. Na obraz se ji prikrade nasmešek. »Ej, moja

starša imata vikend, malo izven mesta. Dostikrat grem tja za konec tedna, pohat pa risat. Bi šla v petek zraven?«

&

Ko sem bila majhna, je bil to moj najljubši film. V glavi še vedno slišim melodijo, ki zazveni čisto na začetku, ko se prvi galebi poženejo z oblakov in nad morsko gladino zajadrajó k ladji. Ariela, rdečelasa morska deklica, živi med dvema svetovoma. S svojimi sestrami in očetom prebiva v palači na dnu morja, a hrepeni po svetu, ki je tam zgoraj, nad gladino, po svetu, v katerem živijo ljudje. Vidim jo, kako sedi na skali, bronasti kip sredi Kopenhagna, medtem ko se ji ob hrbtu lomijo valovi, in slišim jo, kako poje: »*I want more.*«

&

Ob desetih dopoldne stojim poleg drsnih vrat supermarketa nasproti postaje z nabasano športno torbo in plastično vrečko. Nakupila sva bagete, testenine, nekaj fižola v pločevinki in dve veliki vrečki čipsa. Skozi glavno dvorano postaje se vlačiva kot dve kameli. Vicky je oprtana z dvema nahrbtnikom, enega nosi zadaj, drugega spredaj ob trebuhu. Poleg tega ima v vsaki roki še vrečko, polno razne šare. Takoj ko se v kupeju sesedeva na svoji mesti, si na glavo povezne slušalke: »Brez zamere, ni zaradi tebe!«

Zame ni lepšega od vožnje z vlakom, ko sedim nasproti koga in mi ni treba govoriti, ko lahko samo poslušam glasbo in gledam skozi okno, kako rumeno-oranžna polja drviyo mimo kakor proge iz barv. In potem, na tem ozadju – njen odsev v šipi.

Vicky vzame ključke iz zidnega sefa in namigne na gugalnik na verandi.

»Tule počakaj,« reče. »Nikoli ne vem, kaj me bo pričakalo.«

Komaj sem se dobro namestila, že mi prinese kozarec kokakole in revijo. »Grem samo na hitro enkrat čez z omelom. Če boš sedela čisto pri miru, te bo morda prišel pozdravit Princ Charles. Tako kličemo srnjaka, ki se spreha tu naokoli. Boš videla, kakšne čekane ima!«

Ozrem sem čez širni travnik, ki se konča šele pri potoku in ga z obeh strani obdajajo grmi vrtnic in hortenzije. Nikoli ne bi pomislila, da je Vicky bogata, s svojo majico z vijoličnim batik vzorcem in razmršenimi, tankimi lasmi, spetimi v čop. In mislim dejansko bogata, v angleškem slogu – z vikendom z verando, zimskim vrtom in omelom, s katerim po hiši briše prah.

V sobi za goste, kjer naj bi odložila torbo in se osvežila, na nočni omarici zagledam kozarec vode z rezino limone, poleg njega tablico čokolade in veliko ivanjščico v prazni pivovski steklenici. Mislim si: res ji je mar zame. In mislim si tudi: zakaj ne smem spati v njeni sobi?

&

Pisec izvirne pravljice je Danec, ki je živel v devetnajstem stoletju: Hans Christian Andersen. Nesreča v ljubezenskem življenju, ki ga bo spremljala skozi leta, se začne že zelo zgodaj. Znova in znova doživlja zavrnitve.

»Kot brat si mi,« mu govorijo dekleta.

V nobeno pomoč ni, da je Hans sramežljiv, zadržan mladenič, ki le stežka navezuje stike in ki pada na nedosegljive ženske. In kot da vse to še ne bi bilo dovolj, se, nekoliko kasneje v življenju, začne zaljubljati še v moške. Svojim prijateljem piše strastna pisma.

»Po tebi hrepenim kot pa kakšni imenitni Kalabriji,« zapiše.

»Kar čutim do tebe, je to, kar bi do tebe čutila ženska,« zapiše.

Hrepeneti po nečem, kar ti je nedosegljivo, je bistvo pripovedi o mali morski deklici. V Disneyjevem filmu vidimo, kako jo skuša njena okolica spraviti nazaj na prava pota.

»Ali sploh veš, kaj počnejo ljudje?« je vprašanje, ki ga Ariela posluša brez prestanka.

»Ribe jedo! Nikoli te ne bodo razumeli. Le poglej, kako lepo je tule, globoko v morju! Bodi, no, zadovoljna s tem!«

To so besede, ki jih je že premnogo otrok slišalo od svojih staršev: zakaj ne moreš enostavno biti normalna? Premlad si še, da bi vedel za te stvari! Privoščim ti boljše življenje, tu, pri nas.

A dom ni dovolj. Ariela se, da bi zapeljala princa, v katerega je zaljubljena, odpove svojemu ribjemu repu in svojemu glasu.

Na tej točki se pripovedne različice razhajajo. V Disneyjevem svetu, kjer se vse vrti okoli osebne svobode in meritokracije, se na koncu vse lepo izteče. V Andersenovi pravljici pa se princ poroči z drugo in mala morska deklica umre. Preprosto se razpusti kakor pena na morski gladini.

&

»Rada bi te narisala,« reče. »Bi ti mene?«

Sedeva za mizo, obrnjeni druga proti drugi, med nama je raztresen kup barvnih voščenk in svinčnikov, in se gledava naravnost v oči. Za trenutek se obrne stran in zamenja radijsko postajo, zdaj posluša *cheesy* glasbo. »Malo za navdih,« se zasmеji.

Morda bo med skiciranjem stiskala jezik med ustnicami, morda pa me bo, čisto tako kot Leonardo v *Titaniku*, motrila z ostrim pogledom izpod namrgodenih obrvi. Eno vem zagotovo: njen obraz se vse preveč premika, da se ji v nekaj sekundah spremeni izraz, a ne bi si ji drznila reči, naj se sprostí, kajti ovekovečiti jo želim takšno, kot je, in ne z načrtno nadetim izrazom. Sama se po najboljših močeh trudim, da se ne bi pačila. Dobro vem, kako sem videti, kadar rišem, videla sem fotografije.

Zamrmra nekaj kletvic in nato zavzdihne: »Nikakor mi ne uspe najti lastnega izraza.« Risbo mi pomoli pod nos. Na njej komajda razpoznam človeško podobo, kaj šele sebe.

»Iščem neke vrste tonaliteto, nekakšno ... melodijo na papirju. Nekaj v tem smislu.« Zdaj pograbi risbo, jo zmečka v kepo in v loku zabriše v koš za smeti. S skicirko pod roko odide skozi odprta vrata in stopi na travnik. Odide do potočka, se zvali na travo in začne divje risati, kot da vmes sploh ne bi prenehala. Ošvrknem svojo risbo, potem njo v daljavi.

»Hej,« zakličem, »grem odteč krog ali dva.« Dvigne roko. »Pozdravi Charlesa!«

Vrt ni zamejen, nikjer ni videti žive meje ali robnika. To deluje blagodejno, nekaj mi sprošča v pljučih. Z vsakim korakom mislim na Vicky: Vicky, ki se nikoli ne boji profesorjem postaviti kritičnega vprašanja, Vicky, ki gre v torek zvečer ven in se v sredo zjutraj prikaže v predavalnici, Vicky, ki riše čačkaste obrise oblakov in žab, Vicky, ki ima punco, starejšo žensko z rdeče naličenimi ustnicami, ki jo po predavanjih vedno pričaka pri vhodu v stavbo. Vickyjina roka okrog njenih bokov. Ritem mojih ponošenih superg na razmočeni zemlji.

&

Od kod hrepenenje? Se z njim rodiš in ga je treba le prebuditi kakor lovski nagon v divjih zvereh? Takoj ko zagledam vodo, pa naj bo to zgolj rjav, neugleden mestni kanal, se nekaj v mojem trebuhu zgane, nekaj me vleče tja: tam je moje mesto.

&

Vikend se ponavlja in ponavlja in ponavlja. Poleti loviva komarje, pozimi nalagava polena na ogenj in se stiskava pod odejo, pijeva kuhano vino. Sčasoma se ti vikendi prestavijo v druga mesta in države: s sladoledom v roki se sprehajava po ozkih uličicah Amsterdama, v Kölnu riševa most z obešenimi ključavnicami, pohava na ploščadi nasproti katedrale Notre-Dame. Ni kraja, kjer se ne bi počutila domače, če je ona ob meni. Pa vendar ni nikoli čisto moja. Srečujeva turiste, bežna poznanstva, ki si jih želi obiskati, ljudi, ki zame niso nič več kot liki na marginah slike. Njihova vloga

je zapolnjevanje platna, jaz pa se ne zmenim zanje, kajti moje mesto je na sredini, ob njej. Za Vicky pa so to vsi po vrsti prijatelji, ki jih še ni srečala. Želim si, da bi mi povedala, da so oni le kratkočasje, da gre v resnici za naju, da sva *midve* tista prava umetnina.

Zdaj sva tu, v zimskem vrtu, lotevava se testenin s krennim sirom in češnjevim paradižnikom, pijevo drago vino iz neusahljive zaloge njenih staršev.

»Ena steklenička manj,« pravi Vicky, »tega že ne bosta opazila,« in kasneje: »Dajva še eno, gotovo ne bosta pogruntala.«

Pijeva, dokler ne začne zvijati džojnta, potem se reživa vrtnim palčkom, potovanju z vlakom in najinemu družbenemu nelagodju. Reživa se, dokler naju ne prime lakota in pospraviva še en paket Jaffa piškotov. Potem me pogleda in mi pomežikne:

»Greva se namočit! Ajde, stara moja. Namočit se greva. Sleci se.«

V soju avtomobilskih žarometov, ki brzijo skozi daljavo, ji sledim, njeni tolsti ritnici, goli, njen hrbet, gol, njena ramena in gola stegna, posajena v velike gumijaste škornje. Pokrčim nožne prste. Škornji, ki mi jih je posodila, so mi številko premajhni. Ugrezajo se v zemljo, globlje in globlje, bližje kot sva potoku.

Prsi ji polzijo prek črne gladine in žarijo v temi.

&

Hans Christian Andersen ima svojega princa, vanj je brezupno zaljubljen: ime mu je Edvard Collin. To je moški, ki mu

Hans nameni svoja najbolj ognjevitá pisma – on je ta, po katerem hrepeni in za katerim vzdihuje. Na široko mu pripoveduje o tem, kako si je v posteljo vzel vrtnico, kako strastno poljublja njen cvet, kako jo hrani pod vzglavnikom. Edvard se za večino Hansovih pisem ne zmeni, sem ter tja odpiše, da bi bilo bolje, če bi vso to energijo vložil v svoje drame in pripovedi. Nekega dne nato prejme Edvardovo pismo, v katerem ta zatrdi, kako da ceni njuno prijateljstvo. Hans mu ves besen odpiše:

*Zakaj mi praviš »cenjeni prijatelj«? Nočem biti cenjen!
To je najbolj pusta in dolgočasna beseda, ki mi jo lahko
rečeš. Vsak idiot je lahko cenjen!*

&

Štirikrat sem ji izpovedala ljubezen.

Prvikrat je zavzdihnila, me prijala za roko, me pomirila, rekla, da ni nič narobe s tem, da pa do mene žal ne čuti istega, naj pa to ne bo nikakršna prepreka v najinem prijateljstvu, ne bodi, no, nora, seveda da ne, kmalu greva spet kam za vikend.

Ko ji povem drugič, se namršči in me vpraša, ali sem prepričana, da je res tako – ali ni morda stvar v tem, da se je oklepam, ker se počutim osamljeno in negotovo, in da je ona v meni prebudila nekaj, na kar sem lahko ponosna – in ali nisem morda v resnici, kratko malo, zaljubljena vase?

Ko ji povem tretjič, samo zmaje z glavo, me objame in mi zašepeta v uho: »Ljubica, tole sva pa že predebatirali.«

»Pa ne že spet,« reče, ko ji povem zadnjič. Zasmeji se in me dregne v rebra. »Nehaj s tem, okej? Zvijeva enega?«

Vicky je takrat že vedela, kar bom sama doumela šele dolga leta zatem: da ne gre za princa, ampak gre za življenje, ki ga živi. Lasje, ki poplesavajo v vetru, in razpeta bela srajca so sicer privlačni, ampak tisto, kar zares želiš, je skočiti k princu v kočijo, z glavo vznak viseti z nje in gledati, kako kopita topotajo po peščeni stezi, se odpeljati na tržnico in opazovati kokodakajoče kokoši, ploskati na lutkovni predstavi Jana Klaassena, poplesavati prek trga. Ne več biti ujetnica vode, ampak v čolnu na vesla drseti po njej, medtem ko sonce zahaja in pojejo ptice, veslati skozi listnatozelene zavese vrb žalujk. Princa potrebuješ, da lahko prideš tja, njegov poljub, da lahko tam ostaneš.

&

Leta 1989 Disneyju ne gre najbolje. Vse od *Reševalcev* leta 1977 jim ni uspelo lansirati kakšnega večjega hita. Zdi se, da je studio izgubil kompas.

S skladateljem Alanom Menkenom in tekstopiscem Howardom Ashmanom se skušajo prebiti na Broadway. Ashman, homoseksualec, ki je dve leti po premieri podlegel aidsu, male morske deklice ni ustvaril le kot nekoga, ki je preprosto zaljubljen, marveč kot nekoga, ki hrepeni po svetu, v katerem njena hrepenenja niso nekaj čudaškega, po svetu, v katerem se ji ni treba bati mnenja drugih ali posledic svoje ljubezni. Svet, v katerem lahko preprosto obstaja.

What would I give if I could live out of these waters?

Disney je pripravil več projekcij *Male morske deklice* in prišel do zaključka, da otrokom pozornost popusti pri pesmi

»Part of your world«. Režiser predlaga, da bi jo črtali, toda na tej točki se mu Howard Ashman postavi po robu.

»To je *I want*-pesem,« pravi tekstopisec. »In če jo daš ven, Ariele ne bo nihče maral in čisto vseeno bo, kaj se bo zgodilo z njo v preostanku filma. Če to izpelješ, bo zgodba ob svoje srce. Ne moreš je kar tako vreči ven.«

»*Wouldn't you think I'm the girl, the girl who has everything?*« Šele ko si film ponovno ogledam, opazim, da morska deklica – preden zapoje – na glasbeno podlago pove nekaj vrstic govorjenega besedila:

*Maybe there is something the matter with me
I just don't see how a world that makes such wonderful
things could be bad*

To, po čemer morska deklica hrepeni, ni ljubezen, ampak pripoznanje. Biti del sveta, v katerem njeno hrepenenje ni nekaj čudaškega, v katerem so tudi drugi, ki so jim vseč sklede in žlice, moški in ženske, ljudje in ribe.

&

Leta 1836 se Edvard poroči z neko Henrietto, približno ob istem času pa se Hans loti pisanja *Male morske deklice*.

Živo si ga predstavljam na poroki njegovega prijatelja, kako sloni na zidu in na obrazu drži prisiljen nasmešek, medtem ko je notranje na robu zloma. Tako je kot v pravljici:

*Ve, da ga bo nocoj videla poslednjič – njega, za kogar
je zapustila svoj dom in svoj rod, za kogar je žrtvovala*

*svoj imenitni glas, in za kogar je vse dni trpela
neskončne muke, on pa tega ni vedel.*

&

Niti dve podrobnosti v tej pripovedi se ne skladata med seboj. Najjasnejše slike so razkosane, pomešane med seboj, obledele ali povsem izmišljene. Imela sem leta časa, da pregnetem svoje spomine, da jih prikrojam temu, kar želim videti.

&

»Je to čisto pravi morski deček?« in »Iz česa pa je tale morski deček?« sta dve najpogostejši zastavljeni vprašanji v londonskem Hornimanu, majhnem naravoslovnem muzeju in kabinetu čudes, kjer je med drugim razstavljena tudi tako imenovana »Japonska opičja riba«. Paolo Viscardi, muzejski kurator, si je zadal nalogo ta naravoslovni artefakt postaviti pod drobnogled. Kaj hitro ugotovi, da je ime zavajajoče: zobje te majcene zverinice namreč niso prav nič podobni opičjim; nima denimo značilnih štirih prednjih čekanov na zgornji in spodnji čeljusti. Viscardi sumi, da je zobovje izvirno pripadalo ribi ustnači. Luske na repu se zdijo podobne krapovim. Pregled s CT-jem nato obelodani dejstvo v vsej svoji razsežnosti: niti en sam del opičje ribe ne pripada opici: trup je oblikovan iz gline, prsi izrezljane iz lesa, kitaste ročice pa so izdelane iz tankih železnih žic.

Nikoli še nismo naleteli na pravo morsko deklco, pa vendar obstajajo: v obliki pravljic, fidžijskih morskih deklic

in mornarskih bajk. Skorajda ni otroka, ki ne bi odraščal z mislijo, da se pod vodo utegne skrivati neki drug svet, ki je le lučaj zunaj našega dosega.

BOKOPLAVUTARICA

Zadnja vrata so odprta in na vsake toliko v notranjost zaveje piš vetra. Sedim na hipermodernem pisarniškem stolu, ki ga je moj oče ravnokar kupil, za hipermodernim računalnikom, ki smo ga kupili pred enim letom: majhna, bela polkrožna žogica s pecljem, na katerega je posajen velik zaslon. Miza je tako široka, da lahko noge udobno prekrizano namestim nanjo, poleg računalnika. Če odštejemo škatlico vžigalic, je popolnoma prazna. Moja meča, vsa sluzasta od potu, se drgneta drugo ob drugo.

Smo v letu 2003.

»*Non c'è, non c'è vita per me.*«

Prižigam vžigalice in opazujem plamen, kako se krade v smeri mojih prstov, nato ga pihnem.

Senza risposte ai miei perché adesso cosa mi resta di te.

Še petnajst jih nimam, pa sem že nostalgična, poslušam pesem, ki je ne razumem, gledam samo sebe, otroka na zadnjem sedežu volkswagna: glavo imam naslonjeno na šipo, kandelabri ob cesti črtajo proge skozi zrak. Bobni in zbor v ozadju so tako prepričani o svoji stvari.

Tako preživljam svoje poletje: vrtilim očetove CD-je in igram zastonjsko spletno igrico, pri kateri je treba s pisanimi žogami ciljati druge žoge iste barve, da jih raznese. To ni

igra, v kateri zmagaš ali izgubiš. Samo igraš jo. Vsaka žoga, ki eksplodira, te malo podžge. Ustrelim še eno. Mrmram si melodijo pesmi. Prižgem še eno vžigalico. Odprem okno MSN-ja, v katerem se pojavljajo in izginjajo imena mojih prijateljev, obkrožena s čustvenčki rož in mavric. *Non c'è non c'è*. Maartje je dosegljiva. Maartje ni dosegljiva. Thijmen je dosegljiv. Hanna je dosegljiva.

Hanna pravi: »Lizala si se z Lisanne? Resno?«

»Ne,« natipkam v odgovor.

»Ona pravi, da že.«

&

Riba bokoplavutarica se je zmožna v nekaj minutah do potankosti zlit z barvo svoje okolice. Z očesoma na zgornji strani svojega ploščatega trupa prečeše svojo okolico, možgani pa pošljejo signal v pigmentne celice v telesu, ki na podlagi teh informacij svoj pigment uredijo tako, da se koža navzame ustrezne barve. Bokoplavutarico je s prostim očesom na morskem dnu skorajda nemogoče opaziti, dokler ne splava. Zagledaš jo šele takrat, ko se premakne.

&

Izberemo si družino, zgradimo hišo in najstarejši sestri namenimo bazen na vrtu. Ko zaplava in njene barbijevske prsi, odete v droben zgornji del bikinija, drsijo skozi vodo, ko zamahuje v prsnem slogu, ustavimo igro in iz bazena odstranimo lestev. Opazujem figurico, kako jezno izteguje roke v zrak, kako ji nad glavo lebdijo veliki klicaji, jezna je, prestrašena, nato končno obmolkne.

The Sims je okrajšava za The Simulated. Umetni ljudje. Cela generacija je odrasla ob trpinčenju in pobijanju alter egov. O najbolj domiselnih in priljubljenih metodah se vrstijo razprave na forumih. Netimo prepire, požigamo hiše, omislimo si triindvajset psov in očeta zaklenemo v spalnico, vse to kot vaja za odraslo življenje. Ki se bliža. Smo ljudje v postajanju. Ali pa se vsaj izjemno prepričljivo delamo, da to smo. Počitnice so, ene izmed tistih krajših. Zimske ali jesenske. Z Lisanne se videvava skoraj vsak dan. Sediva v sobi njene sestre, poleg police pred oknom, onkraj katerega – v mojem spominu – ni nikakršnega vremena. V sobi sta dva stola, ona pa mi sedi v naročju. Ne vem niti, kako je do tega prišlo. Kako se zgodi, da štirinajstletno dekle sede drugemu dekletu v naročje? Izredno tanke, krhke lase ima, tako plave, da so skorajda beli. Lisanne ni lepo dekle. A je dekle, ki mi sedi v naročju, nikogar ni, ki bi naju videl, meni pa se nikamor ne mudi.

Danes bom prespala pri njej. Ležim na jogiju na tleh in se opiram na komolce, da bi jo lahko videla čez rob postelje. Poslušava Evanescence in se pogovarjava o fantih. Zaljubljena sem v Lucasa, Brama in Thijsa, in nič mi ni ljubše od izčrpnega analiziranja sleherne interakcije, v katero sem se zapletla z njimi. Na vrata potrka Lisannina mati. Čas za spanje.

There's just so much that time cannot erase. S pritiskom na gumb Lisanne ugasne CD predvajalnik. Ko pogasne še rdeča lučka, se soba obarva v sivomodro barvo.

»Poljubček za lahko noč?« me vpraša.

Na steni za njo vidim sence dreves, ki se zdijo prevelike, da bi jih lahko spravljal v to sosesko. Naglem se k njej in jo poljubim na lice.

»Ne,« reče, »pravi poljub, to mislim.«

Spominjam se, da je bila njena postelja izvlečna, kakor določena spodnja ležišča na pogradih, a si ne znam predstavljati, kako naj bi bila videti. Morda me skuša spomin na ta način prepričati, da je šlo za osamljen primer. Za enkratno zdr. Da je na nekakšen način odrezan od vseh drugih trenutkov v mojem življenju. Da morda sploh ni resničen. Da to v resnici nisem jaz.

In potem ležim ob njej. Njena usta so mehka. Sploh se mi ne upira. Nekje v ozadju se sproži alarm (kaj je to kaj je to kaj je to), a ker leživa na gornjem ležišču, skriti pod odejami in za zavesami, ga lahko odmislim. Poljubljava se in poljubljava in potem začutim njeno roko med svojimi nogami (kaj je to kaj je to kaj je to) in trznem, odskočim in se spet znajdem na spodnjem jogiju.

Rečem nekaj kot prestrašena nekaj kot prehitro nekaj tistega, kar lahko rečem zagotovo: da o tem še nisem prepričana.

Ali lahko morda ostane med nama.

Seveda.

&

Čas šolanja je dolga vaja v prilagajanju. Če boš plaval proti toku, te bodo zmleli v prah. Naučiš se vesti tako, da te nihče ne opazi. Nosiš tiste obleke, ki jih nosijo tudi tvoji sošolci, skušaš posnemati njihov način govora, izdajaš se

za pametnejšo ali pa neumnjejšo, kot si v resnici, trebuh noter, rame gor, skratka, postopoma odstranjuješ vse tisto, po čemer se razpoznaš.

&

Na dnu nekega javnega akvarija so odkrili bokoplavutarico. Sem je morala priti kot slepi potnik. Oskrbnikom se o njenem obstoju ne sanja – vse do trenutka, ko eden od njih po naključju pogleda skozi steklo in se del dna ne odtrga in splava.

&

Hanna pravi: »Vprašala sem jo, s kolikimi se je zalizala, in rekla je, da s tremi: z Jordyjem, Basom in s tabo.«

Ali pa je to bilo morda nekoliko kasneje. Morda poseadam za računalnikom, iz zvočnikov prihaja lenobna glasba Simsov. Trenutno urejam hišo za Tonyja, ki nosi zlato verižico in je bolj sramežljive sorte. V kuhinjo mu postavim flipper.

Domov se vrne moj mlajši brat. Nogometna torba mu zaudarja do speštani travi, pubertetniškem dezodorantu in postanem potu. Odloži jo poleg mene.

»Fantje iz ekipe pravijo, da si lezbijka.«

Namrščim se in ga pogledam.

»Kaj so to spet neke neumnosti?«

To izrečem, preden stvar premislim, in zato vem, da govorim resnico: nisem lezbijka.

&

BBC je v morskem akvariju zgradil maketo dnevne sobe: črno-bele talne ploščice v vzorcu šahovnice, črtaste tapete

in zofa s pikčastim vzorcem. Vse to za sipa: sipa je majhna predstavnica glavonožcev, ki ni sposobna spremeniti le svoje barve, ampak tudi telesno obliko in teksturo kože. Kadar to okolica zahteva, premešča telesne izbokline in plavuti, in je potem naenkrat videti kot šop morske trave, kos korale, zaplata peščenega morskega dna ali pa skala, polna morskih vetrnic. Sipa leže na dno akvarija, se obarva črno-belo in preizkuša različne vzorce: zebraste proge ali bel pravokotnik na hrbtu. Preizkuša dalje in ugotovi, da se najlažje razgubi v zofo. In tako svojo hrbtno stran prekrije s cvetličnim vzorcem. Ta vaja ni nedolžna stvar: sipa se namreč z okolico zlija zato, da lahko napade. Nevidna polzi prek morskega dna in burka pesek. Vse male živalce, ki jih pri tem dvigne kvišku, ujame z eksplozivno hitrimi lovskimi in jih pospravi v svoja kljunasta usta.

&

Spomin ni skupek vsega doživetega, prej gre za nekakšno predstavo. Doživljaji se zabeležijo kot sumaren scenarij, in vedno kadar se jih spomniš, ta scenarij znova prebereš, ga na novo interpretiraš, na novo zapišeš in pustiš, da se znova uprizori – z drugo zasedbo, z drugim režiserjem, v luči vsega tega, kar zdaj veš.

»Čisto nič me ne bi motilo, če si lezbijka,« mi reče mati. Sediva v avtu, morda me je ravno pobrala pri kateri od prijateljic. »Če si, mi moraš pač samo povedati. Res ne bom imela nobenih težav s tem.«

Ne vem, da bi kdo na šoli padal na ljudi istega spola. O tem se ne govori, ne ugiba. Homič velja za žaljivko – ne pa

za nekaj, kar nekdo lahko je, sploh pa ne za nekaj, kar lahko ponosno izpoveš.

Ko hodim po dolgem hodniku, oprtana s prepolnim Kiplingovim nahrbtnikom, mi eden za drugim zapirajo pot: če je res, če sem dejansko, da so menda slišali, ali sem slučajno – in vse jih zatolčem. Povem jim, kaj se je zgodilo: kako me je ona zalizala, kar tako na lepem, da me je potem skušala celo s prsti, medtem ko sama s čim takšnim nisem računala niti v sanjah. Da nisem nikomur ničesar povedala, ker je s tem nisem hotela obremeniti, a da moram zdaj stvari vendarle enkrat za vselej postaviti na svoja mesta: edina lezba na šoli je ona. Jaz nisem nikoli prosila za to.

Ni tako, da bi bila posebej priljubljena, a vendarle imam večji prijateljski krog od Lisanne in še pred odmorom za malico so mojo zgodbo slišali čisto vsi. Na avtomatu si kupim KitKat Chunky, zabrišem svoj sendvič v koš in zgodbo še enkrat začnem od začetka. Dokler moje občinstvo kaže zanimanje, monolog ponavljam.

»Sicer pa nočem biti hudobna,« rečem, »ne zdi se mi nič narobe, če si lezbijka, in ne zdi se mi tudi nič hudega, da me je pač poskusila zapeljati. Ampak da je potem raztrobila zgodbo, češ da sva to hoteli obe – to pa enostavno ni res.«

&

Vžigalice postavljam v vrsto, črno ožgane glavice skupaj. Z nogami kolovratim po mizi, s prsti bobnam po lesu, da ne bi udarjala po tipkovnici.

»Vprašala me je, s kolikimi sem se že zalizala.« Tako se torej brani: nekdo jo je pač vprašal, s kolikimi se je zalizala,

ona pa je odgovorila, in rekla je, da s tremi: Z Jordyjem, z Basom in z mano.

»Kaj pa naj bi po tvojem naredila?« vpraša.

Vsa besna strnim v zaslon.

Lahko bi se samo namrščila. Se sklicevala na svojo pravico do zasebnosti. Lahko bi si nekoga izmislila. Zaprla pogovorno okno in rekla, da je zmanjkalo neta. Lahko bi se zgodilo, da sta ti v sobo planila starša. Lahko bi bil ravno čas za domačo nalogo. Lahko bi enostavno rekla, da ne boš odgovorila. Lahko bi rekla »z dvema«. Lahko bi zamolčala, ta del sebe potlačila, se zavila v molk, lahko bi si na silo zamašila usta. S pestjo, na primer. Ne, bi lahko rekla, tole se ne dogaja zares. Ne, bi lahko rekla, ne obstajaš. Lahko bi stisnila zobe in se nasmehnila.

&

Sram je nekaj večjega in bolj potuhnjenega, kot sem si predstavljala. Ne kaže se v pobitem pogledu ali zardelih licih ali jecljanju, kaže se v nepremišljenih formulacijah – »žal mi je, če si dobila občutek, da« – in v mreži zgodbic, ki ga držijo skupaj. Sram me je za to, kar se je zgodilo z Lisanne, in sram me je, kaj sem ji storila, in sram me je, da mi je to dopustila, in sramujem se tega, kar sem postala in kaj sem naredila iz Lisanne.

Pol leta kasneje je v šolo prišla z obliži na zapestju. Šepet, šumenje vratov v dežnih plaščih, ki se sunkovito obračajo, in potem posmeh, ko jo na hodniku nekdo zaustavi in ji strga obliže z zapestij in vsi vidijo, da pod njimi ni ničesar. Samo nepoškodovana bela koža.